

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

**Самостійна робота як засіб активізації
пізнавальної діяльності молодших школярів**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 451 групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітньо-професійної (наукової)

програми Початкова освіта

Краснюк Дар'я Олександрівна

Керівник к.пед.н., доцент Раєвська І.М.

Рецензент Вовченко Л.П.

Херсон – 2021

Зміст

ВСТУП

3

**РОЗДІЛ I. Теоретичні основи активізації пізнавальної діяльності
молодших школярів**

6

1.1 Поняття сутності «пізнавальної діяльності» у психолого-педагогічній
літературі

6

1.2 Характеристика пізнавальних процесів молодших школярів

10

1.3 Шляхи активізації пізнавальної діяльності у початковій школі 14

**РОЗДІЛ II. Методичні аспекти розвитку пізнавальної діяльності на
уроках математики**

18

2.1. Роль самостійної роботи у активізації пізнавальної
діяльності молодшого школяра

18

2.2. Підвищення ефективності самостійної роботи на різних етапах
навчання математики

22

ВИСНОВКИ

28

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

30

ДОДАТКИ

33

Додаток А

ВСТУП

Сучасна концепція навчання полягає в тому, що учень повинен здобувати освіту сам, а вчитель - здійснювати мотиваційне управління його навчанням, тобто мотивувати, організовувати, координувати, консультувати його діяльність.

Під впливом нових соціально-економічних умов, що характеризуються демократизацією суспільства і підвищенням вимог до особистісних якостей, відбуваються глибокі і якісні зміни в цілях і змісті освітнього процесу. Особистісно-орієнтована освіта як один із провідних напрямів роботи Нової української школи покликана активізувати процес становлення самостійної особистості, створюючи умови для її самовираження, підготовки до життя. Це передбачає формування у школяра позиції суб'єкта діяльності, здатного самостійно намічати цілі, вибирати шляхи, способи і засоби їх реалізації, організовувати, регулювати і контролювати їх виконання. Вирішення цієї проблеми необхідно починати вже в початковій школі, оскільки саме тут формуються у дитини основи навчальної діяльності, мотиви навчання, потреба і здатність до саморозвитку. Сьогодні недостатньо зацікавити дитину яскравою картинкою, цікавою розповіддю, розумною загадкою. Тому гостро постало питання, як залучити його до процесу пізнання, а навчання перетворити на спільну роботу вчителя і учнів.

Проблема активізації пізнавальної діяльності школярів у центрі досліджень багатьох науковців (А. Алексюк, І. Бех, Н. Бібік, В. Лозова, П. М'ясоїд, З. Слєпкань, О. Тягло, Т. Шамова та інші). Ними визначається розвиток активності та самостійності як одна із головних цілей освіти.

Значним внеском у педагогічну науку є дослідження Л. Божович, Н. Гавриш, В. Гнеденко, М. Данилова, Т. Крилова, М. Ядренко, Г. Щукіної, котрі спрямували свої дослідження на проблеми формування

пізнавальної активності у різних видах навчальної діяльності. У низці публікацій П. Гальперіна, В. Краєвського, О. Скафи, П. Ерднієва, Б. Ерднієва, М. Ігнатенко висвітлено питання розробки методів активізації математичного навчання.

Можливість значного підвищення активності молодших школярів у пізнавальній діяльності виявили Ш. Амонашвілі, Л. Занков, Д. Ельконін. На думку Ш. Амонашвілі, активна пізнавальна діяльність відіграє провідну роль у формуванні особистісних якостей. Для її активізації головне присутність стимулу, який зможе спонукати в інтерес у молодшого школяра до пізнавальної роботи [1].

У педагогіці виділено безліч різноманітних методів і засобів, що сприяють активізації пізнавальної діяльності. Одним із таких засобів є самостійна робота. Використання її на уроках математики спонукає школярів до аналізу завдань, пошуку плану рішення, встановлення зв'язків, виконання навчальних дій, що в цілому активізує їх пізнавальну діяльність. Цим і обумовлена актуальність теми дослідження «Самостійна робота як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів».

Мета дослідження – охарактеризувати засоби активізації пізнавальної діяльності учнів на різних етапах уроку математики.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження.
2. Охарактеризувати пізнавальні процеси молодших школярів.
3. Встановити роль самостійної роботи у активізації пізнавальної діяльності молодшого школяра.
4. Визначити шляхи активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

5. Проаналізувати ефективність самостійної роботи на різних етапах навчання молодших школярів.

Об'єкт дослідження – процес активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

Предмет дослідження – самостійна робота як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

Методи дослідження: теоретичні -аналіз психологічної та педагогічної літератури з проблеми; аналіз, порівняння, синтез, систематизація, моделювання, узагальнення, класифікація; емпіричні -педагогічне спостереження, аналіз продуктів діяльності.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І.

Теоретичні основи активізації пізнавальної діяльності молодших школярів

1.1. Поняття сутності «пізнавальної діяльності» у психолого-педагогічній літературі

Розглянемо різні визначення основних понять, які дотичні до досліджуваного: «діяльність», «пізнавальна діяльність», «пізнавальна активність», «пізнавальний інтерес», що даються в психолого-педагогічній літературі.

За визначенням російського психолога Р. Немова: «Діяльність - це специфічний вид активної людини, який спрямований на пізнання і творче перетворення світу навколо себе, включаючи самого себе й умови свого існування» [15]. Інший педагог, І. Зимня, охарактеризувала діяльність як «динамічну систему взаємодій суб'єкта зі світом, у процесі яких відбувається виникнення і втілення в об'єкті психічного образу і реалізація опосередкованих ним відносин суб'єкта в предметній діяльності» [10].

З вищесказаного можна зробити висновок, що діяльність – це психічна та фізична активність людини, підкріплена свідомою метою, що представляє активний вплив на навколишню дійсність і на самого себе.

Серед великої кількості напрямів діяльності ми виокремлюємо саме пізнавальний, боцей вид діяльності - головний у розвитку молодших школярів. Прийоми здійснення пізнавальної діяльності повинні бути якісно підібрані, причому так, щоб розвиток відбувався без утиску і шкоди свідомості природного розвитку дитини. Психологи і педагоги в загальних рисах охарактеризували пізнавальну

діяльність як провідну в житті молодшого школяра, яка є стимулятором навчальної діяльності на основі пізнавального інтересу.

Пізнавальна діяльність, на думку І. Харламова, - це провідна, цілеспрямована форма діяльності молодшого школяра, яка провокує навчальну діяльність на базі пізнавальної активності [23]. Активізація пізнавальної діяльності не можлива без впливу на пізнавальну активність, яка є основою пізнавальної діяльності.

У педагогічній науці пізнавальна активність тлумачиться як рушійна сила пізнавальної діяльності учня, що знаходить своє відображення в інтелектуальному відношенні до навколишньої дійсності. Це відношення виражається в прагненні до розумової праці, до подолання труднощів, які виникли на шляху до своєї мети. Такої ж думки дотримується і педагог, психолог Ш. Амоношвілі, трактуючи означене визначення як виражене прагнення до пізнання. До чинників, без яких не представляється розвиток пізнавальної діяльності в онтогенезі відносяться: умови виховання і розвитку особистості та вроджені задатки до певних здібностей [1]. Л. Виготський писав, що за джерело пізнавальної активності учня початкової школи цілком можна вважати потребу в нових знаннях [5].

Говорячи про пізнавальну активність, варто приділити увагу її рівням: репродуктивному і творчому, а також етапам розвитку пізнавальної активності молодших школярів в онтогенезі: цікавість, допитливість і пізнавальний інтерес. Педагог Нової української школи (далі НУШ) зобов'язаний формувати у молодшого школяра навчальну мотивацію, яка будується на пізнавальному інтересі [19].

На думку Т. Шамової, пізнавальний інтерес носить характер змістостворюючого мотиву пізнавальної діяльності учнів початкової школи. Це означає, що такий інтерес виступає як головний мотиватор до пошуку нових знань і як загальний сенс самої пізнавальної діяльності молодшого школяра.

Пізнавальний інтерес, являє собою виборчу спрямованість особистості на предмети і явища навколишньої дійсності, що реалізується динамічним прагненням до пізнання невідомого, нового, до отримання більш глибоких і повних знань. Чим вище рівень пізнавального інтересу, тим вище позитивне ставлення молодшого школяра до отримання знань і до процесу навчання. Пізнавальний інтерес позитивно впливає на процес і результат пізнавальної діяльності, а також на такі психічні процеси, як мислення, уява, пам'ять, увагу, які набувають особливу активність і спрямованість [25].

Г. Щукіна писала, що в основі пізнавального інтересу лежить пошуковий характер. Під його впливом у молодшого школяра постійно виникають нові питання, відповіді на які учень знаходить за допомогою самостійної пошукової діяльності. Пошук рішення відбувається з особливим захопленням, у дитини спостерігається емоційний підйом, вона відчуває радість від своїх успіхів і від успіхів товаришів. Пізнавальний інтерес позитивно впливає й на психічні процеси - мислення, уяву, пам'ять, увагу. Коли здобувачі освіти займаються на уроках з інтересом, прагнуть здобути нову інформацію, то ефективність навчання збільшується в декілька раз, навчання протікає легко й захоплююче. Такий інтерес є головним мотивом до діяльності і рисою особистості, що формується [26].

Т. Ратанова [18], досліджуючи феномен активізації пізнавальної діяльності, виділяла три рівні інтелектуальної ініціативи (Рис. 1.1.): пасивний рівень (ухвалення інформації ззовні, але відсутність творчості над нею), евристичний рівень (прояв інтелектуальної ініціативи, викликаний внутрішніми мотивами учня, що призводить до оригінальних рішень поставлених завдань), креативний рівень (уміння знайти емпіричну закономірність в запропонованому завданні, яка

в подальшому при її дослідженні перетворитися в самостійну проблему). У структурі інтелектуальної ініціативи вона виділила мотиваційні та інтелектуальні чинники.

У ході досліджень І. Ільницькою [11] були виявлені важливі принципи активізації пізнавальної діяльності. Розглянемо їх детальніше.

Перший головний принцип, який лежить в основі активізації пізнавальної діяльності - проблемності.

Рис. 1.1. Феномен активізації пізнавальної діяльності

Педагог створює проблемну ситуацію шляхом послідовного ускладнення завдань. Учень розуміє, щодля вирішення поставленої проблемної ситуації йому не вистачає наявних знань. Така ситуація змушує учня здобувати нові знання. Отримання знань - це результат власної активності пізнавальної діяльності молодшого школяра.

Другий - принцип дослідження проблем. Пізнавальна діяльність носить пошуковий, творчий характер, несучи в собі елементи узагальнення і аналізу. Процес вивчення вищої проблеми має дослідницьку спрямованість.

Третій принцип взаємонавчання. Формування у молодших школярів здатності до аналізу і узагальнення досліджуваних явищ, інформації, фактів; наявність творчого підходу у використанні цих знань; уміння робити висновки з власних помилок; розвиток і застосування набутих і вже наявних знань і умінь.

Принцип індивідуалізації передбачає застосування певних форм і методів навчання залежно від індивідуальних особливостей і можливостей учнів.

Принцип мотивації. Наявність стимулу, який забезпечує активність молодшого школяра. Тільки бажання самої дитини на початку активної діяльності, а не примус з боку вчителя, спонукає вирішити проблему, пізнати нове.

Механізм самоконтролю і саморегулювання важливі в процесі навчання. Принцип самонавчання вимагає індивідуалізації пізнавальної діяльності, в основу якої покладене активне прагнення учнів початкової школи до поповнення і вдосконалення наявних знань шляхом самостійного вивчення додаткової літератури [18].

Пізнавальна діяльність озброює знаннями, вміннями, навичками; сприяє вихованню світогляду, моральних, естетичних якостей учнів; розвиває їх пізнавальну самостійність, інтерес та активність; долучає до пошукової та творчої діяльності.

Таким чином, проблемою активізації пізнавальної діяльності займалися і продовжують займатися педагоги і психологи різних країн, що доводить її значимість для педагогічного процесу.

1.2. Характеристика пізнавальних процесів молодших школярів

Будь-яка людська діяльність складається з окремих дій, а самі дії можуть бути розкладені на окремі операції. Так і в процесі пізнавальної діяльності школяр виконує певні дії: слухає пояснення вчителя, читає підручник і додаткову літературу, вирішує завдання, виконує домашні завдання. Усі зазначені вище дії психологи пропонують розкласти на окремі операції, в якості яких будуть виступати основні психічні процеси: сприймання, уявлення, мислення, пам'ять, увага.

Серед всіх пізнавальних розумових процесів провідним є мислення, яке супроводжує всі інші когнітивні процеси і часто визначає їх характер і якість. Тому активізувати пізнавальну діяльність учнів у процесі навчання - це значить, перш за все, активувати їх мислення. Важливість цього завдання не одноразово підкреслювалося видатним психологом С. Рубінштейном: «Найважливіше (в навчанні) - це виховання мислення, вміння не тільки володіти фіксованими операціями, прийомами, включеними відповідно до заданих критеріїв, але й відкривати нові зв'язки, методи, вирішувати нові завдання» [20].

Крім того, розвивати пізнавальні здібності учнів - це означає формувати у них мотиви навчання. Мотиви, що сприяють придбанню знань, можуть бути різними. До них відносяться, в першу чергу, широкі соціальні мотиви: необхідно добре вчитися, щоб у майбутньому освоїти бажану спеціальність. Однак як показують дослідження, що серед усіх мотивів навчання найбільш ефективним є інтерес до предмету. Учні усвідомлюють інтерес до предмету раніше, ніж інші мотиви навчання, вони частіше керуються ними у своїй діяльності, вони більш значимі для них, бо мають особисту цінність і тому є ефективним, реальним мотивом навчання.

Отже, інтерес - потужний стимул активності особистості, під його впливом всі психічні процеси протікають особливо інтенсивно і напружено, а діяльність стає захоплюючою і продуктивною.

Також, необхідно відзначити, що «пізнавальна діяльність є однією з провідних форм діяльності дитини, яка стимулює навчальну, на основі пізнавального інтересу». Тому вчителю для активізації пізнавальної діяльності школярів необхідно вдосконалити методи навчання.

Загальновідомо, що поняття активності має психологічний, філософський, соціальний та інші аспекти. У психолого-педагогічному аспекті це поняття пов'язане з цілями навчання. Через метуна всі інші компоненти методичної системи та їх взаємозв'язок має вплив організація активної навчальної діяльності школярів. Тому у системі роботи вчителя з активізації пізнавальної діяльності у навчанні важливим є врахування рівнів, які виділяються у розумовій діяльності школярів: рівень розуміння, рівень логічного мислення і рівень творчого мислення.

Щодо першого рівня, то важливо зазначити, що розуміння - це аналітико-синтетична діяльність, спрямована на засвоєння готової інформації, яка повідомляється вчителем або книгою. Все це вимагає аналітичних і синтетичних дій. Перед учнями стоїть завдання проаналізувати, узагальнити, порівняти, щоб простежити послідовність, довести висновки.

Рівень логічного мислення.

Під логічним мисленням розуміється процес самостійного рішення пізнавальних завдань. На

цьому рівні пізнавальної діяльності учні повинні мати можливість самостійно аналізувати досліджувані об'єкти, порівнювати їх властивості, порівнювати результати окремих експериментів, будувати узагальнені висновки, виконувати класифікацію, докази, пояснення, виводити формули, аналізувати їх, виявляти експериментальні залежності, і т.д.

Отже, учитель, організуючий розумову діяльність учнів на цьому рівні, повинен підбирати для учнів такі завдання, які включали б

виконання однієї з цих розумових дій. Для того щоб навчання максимально сприяло розвитку учнів, завдання, пропоновані вчителем, повинні трохи випереджати рівень розвитку, перебувати в зоні найближчого розвитку.

Рівень творчого мислення. У процесі мислення учень самостійно (в ході аналітичної та синтетичної діяльності) приходять до нових висновків. У процесі розуміння винуточною є сенс і послідовність висновків, зроблених учителем. Суть розуміння полягає в розпізнаванні, усвідомленні, розумінні і фіксації, в усвідомленні чогось нового, в тому, що сприймається і засвоюється.

У педагогіці існує таке визначення пізнавальної діяльності - це єдність чуттєвого сприйняття, теоретичного мислення і практичної діяльності. Тільки в процесі навчання пізнання набуває чіткого оформлення, властиве тільки людині в навчально-пізнавальній діяльності [10].

Увага - процес усвідомленого чи несвідомого відбору однієї інформації, яку отримує особистість через органи чуттів, та ігнорування іншої. Людина має п'ять основних властивостей уваги: стійкість, зосередженість, переключення, розподіл, об'єм.

Зосередженість уваги (протилежна якість не уважність) проявляється у відмінностях, які є в ступені концентрованості уваги на одних об'єктах та її відволіканні від інших. Зосередженість концентрацію розглядають як тотожні поняття.

Переключення уваги виявляється в швидкості, з якою людина може переводити з одного об'єкта на інший, як мимовільно, так і довільно.

Серед чинників, що сприяють залученню уваги: інтенсивність подразників, новизна подразників, контрастність подразників, ритмічні подразники, рух і припинення руху.

У молодшому шкільному віці увага носить мимовільний характер. Стан підвищеної уваги пов'язане з орієнтуванням у зовнішньому середовищі, з емоційним ставленням до неї. При цьому змістовні особливості зовнішніх вражень, що забезпечують це підвищення, постійно змінюються. Переломний момент в розвитку уваги пов'язаний з тим, що діти починають свідомо управляти своєю увагою, направляючи і утримуючи її на певних предметах.

Пізнавальна діяльність повинна бути організована так, щоб в її процесі створювалися умови для актуалізації та систематизації раніше засвоєних знань і їх застосування в змінених умовах. Лише в цьому випадку забезпечується самостійність висновку, зробленого учнями.

В умовах НУШ зростає відповідальність вчителя за формування необхідного рівня мотивації у школярів. Такі фактори, як інтерес учнів до предмету, їх пізнавальна активність, бажання вчитися, почуття радості перед кожним уроком, отримання нових знань повинні прийматися до уваги як найбільш важливі показники якості навчання.

Завдання формування у здобувачів освіти мотивів до навчання нерозривно пов'язана з розвитком їх мислення. Використання прийомів і методів підвищення пізнавальної активності учнів у процесі навчання має передбачати поступовий, цілеспрямований розвиток мислення учнів з урахуванням їх мотивів.

Таким чином, активізація пізнавальної діяльності на уроках - одне з найбільш істотних вимог, що забезпечує якість навчання.

1.3. Шляхи активізації пізнавальної діяльності у початковій школі

Пошук ефективних методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності в освіті диктується вимогами сучасності.

Активізація пізнавальної діяльності означає стимулювання до виконання пізнавальних завдань. Визначаючи цілі і завдання активізації, необхідно мати на увазі, що мірою повноцінності особистості є не тільки оцінки, а також наскільки в процесі навчання розвинені бажання і вміння працювати, вміння самостійно засвоювати знання, потреба приносити користь своєю активною діяльністю. Навіть при добре продуманій системі і вміло використовуваних прийомах активізації учень не завжди адекватно сприймає планування вчителем впливу. Тому поряд з можливостями і засобами активізації необхідно вивчити і дізнатися внутрішні механізми учня.

Величезне значення в підвищенні мотивації до навчання мають методи активного навчання, які останнім часом набули величезної популярності. Ці методи дозволяють організувати пізнавальну діяльність учнів таким чином, що навчальний матеріал стає предметом активної розумової і практичної діяльності кожного учасника навчального процесу. Поряд з тим в системі освітніх відносин сутність проблем теоретичного і прикладного характеру зводиться саме до формування мотивації учасників навчального процесу. Постійний і безперервний розвиток освіти обумовлений соціальними, економічними, інформаційними, технічними та технологічними процесами. Тому вирішення цих питань спонукає викладачів до застосування нових інноваційних технологій, де значне місце займають активні методи навчання, такі як:

1. Метод проблемного навчання. На уроках створюються проблемні ситуації, які спрямовують діяльність учнів на максимальне оволодіння досліджуваним матеріалом і підвищують мотивацію.

2. Метод алгоритмізованого навчання. Учні самостійно складають алгоритм вирішення проблем

3. Метод евристичного навчання, основною метою якого є пошук і супровід способів і правил, за якими учні приходять до відкриття певних законів.

4. Метод дослідницького навчання. Цей метод розглядає правила правдоподібних дійсних результатів, подальшу їх перевірку, відшукування меж їх застосування. Учні висувають гіпотезу і на основі проведених спостережень, аналізу, рішення пізнавальних завдань, формують висновок.

У межах нашого дослідження з'ясовано, що досвідчені вчителі високо цінують такий прийом активізації пізнавальної діяльності, як постановка мети уроку. Чітка мета буде відображати головний зміст уроку. Знаючи свою ціль, учень постійно співвідносить з нею нові положення, приклади і висновки. Дитина розуміє, чого саме вона повинна досягти в даний момент. Аналогічний психологічний сенс має прийом зв'язування досліджуваного матеріалу з життєвим досвідом учнів, теорії з практикою і практики з теорією. Новий матеріал тим самим включається вже в наявні знання, роблячи їх більш зрозумілими, розчленованими і точними.

Ще одним ефективним засобом активізації пізнавальної діяльності молодших школярів є опорні схеми. Це різні таблиці, картки, креслення, малюнки, що несуть в собі основу змісту засвоєваних знань. Такі схеми привертають увагу учнів до розповіді вчителя і підвищують інтерес до навчання. Робота з таким матеріалом допомагає розчленувати матеріал, і в той же час об'єднати його в великі блоки, які дадуть цілісне сприйняття і обробку в системі. Практика показує, що при використанні схем знання міцно осідають у довготривалій пам'яті [21].

Дидактична гра також є цінним засобом виховання розумової активності дітей, вона активізує психічні процеси, викликає жвавий інтерес в учнів до процесу пізнання. У ній діти хочуть долають значні труднощі, тренують свої сили, розвивають здібності і вміння.

Вона допомагає зробити будь-який матеріал захоплюючим, викликає в учнів глибоке задоволення, створює радісний настрій, полегшує процес засвоєння знань.

Розглядаючи питання про способи розвитку пізнавальної діяльності учнів, М. Скаткін називає умови активізації навчання, наприклад: озброєння учнів раціональними прийомами пізнавальної діяльності; поєднання колективної та індивідуальної форм роботи; формування внутрішніх стимулів до навчання, самоосвіти [22]. Так, на думку Л. Виготського, групова робота визнана ефективним методом активізації пізнавальної діяльності молодших школярів. Її суть полягає в тому, що клас ділиться на підгрупи, приблизно по 5-7 чоловік, так як саме в такій кількості взаємодія учасників освітнього процесу приносить більший ефект. Учасник групи отримує завдання, виконання якого включає його в процес пізнавальної діяльності. Кожна група готує одне з обговорюваних на уроці питань, або виконує ряд завдань нарівні з іншими групами. Під час обговорення питань учасники кожної групи виступають, захищають свою думку [5].

Особливе місце в активізації навчання школярів відводиться дослідниками самостійній роботі.

Цьому присвячені дві фундаментальні теоретичні роботи О. Нільсона [16] і П. Підкасистого, основний напрямок досліджень яких пов'язаний із удосконаленням змісту та організації проведення самостійних робіт учнів на уроці з метою активізації їх навчання. П. Підкасистий пише: «Самостійна робота - це не форма організації навчальних занять і не метод навчання. Її правомірно розглядати скоріше як засіб залучення учнів у самостійну пізнавальну діяльність, засіб її логічної і психологічної організації» [17].

Таким чином, автори називають найрізноманітніші умови, дотримання яких, безсумнівно, буде сприяти активізації навчання і, отже, розвитку пізнавальної діяльності.

РОЗДІЛ II. Методичні аспекти розвитку пізнавальної діяльності на уроках математики

2.1 Роль самостійної роботи у активізації пізнавальної діяльності

Як було розглянуто у першому розділі, серед шляхів активізації пізнавальної діяльності вирізняються різні форми, засоби, методи навчання.

Розглядаючи активізацію як процес спонукання здобувачів освіти до цілеспрямованого навчання, подолання стандартної, пасивної роботи, спаду інертності у розумовій діяльності, ми визначаємо її головну мету - формування активності учнів з метою підвищення якості освітнього процесу. З активністю невід'ємно пов'язана ще одна сторона мотивації навчання – самостійність.

У Концепції НУШ перед сучасною початковою школою висувається вимога: навчання школярів самостійного набуття знань, формування у них умінь застосовувати знання на практиці, орієнтуватися

в потоці інформації, розвиток творчого мислення та прагнення до пізнавальної самостійності. Розглянемо різні напрямки щодо природи активності і самостійності школярів у навчанні. Представники першого напрямку Сократ, Платон, Аристотель обґрунтували значимість добровільного, активного і самостійного оволодіння дитиною знаннями. Вони доводили, що розвиток мислення людини може успішно протікати тільки в процесі самостійної діяльності, яка доставляє дитині радість і задоволення і тим самим усуває пасивність в оволодінні знаннями. Ідеї давньогрецьких учених отримали подальший розвиток у висловлюваннях Ф. Рабле, М. Монтеня, Т. Мора, які в епоху середньовіччя в розпал процвітання в школах схоластики, догматизму і зубріння вимагають навчати дитину самостійності, виховувати її як вдумливу, критично мислячу людину. Такої ж думки дотримуються й Я. Каменський, Ж. Руссо, І. Песталоцці, К. Ушинський та ін.

У педагогічних працях учені досліджують і теоретично обґрунтовують цей аспект проблеми в світлі основних якостей особистості представника сучасної епохи - самостійності, творчої активності, ініціативності - самих значущих показників усебічного розвитку людини наших днів.

Поняття «самостійна робота», яка мала міцний статус в дидактиці, має не одне смислове значення. В одних випадках - це форма і метод організації навчання, в яких представлена діяльність педагога і діяльність учнів, в іншому тлумаченні - це спеціальні завдання, призначені для самостійного виконання, має місце і трактування її як діяльності учнів, яка протікає в процесі навчання без безпосередньої участі педагога. Звідси - неоднозначність трактування цього поняття.

Б. Єсіпов самостійну роботу визначав як: «... таку роботу, яка виконується без участі вчителя, але за його завданням у спеціально відведений для цього час, при цьому учні свідомо прагнуть досягти поставленої в завданні мети, проявляючи свої зусилля і виражаючи в тій

чи іншій формі результати своїх розумових або фізичних (або тих і інших разом) дій» [8]. Дослідник вказав на те, що самостійна робота школярів може і повинна відповідати різним дидактичним завданням: допомагати формувати нові знання, закріплювати вміння і навички, вчити використовувати знання на практиці і в нестандартних умовах.

В основі класифікації П. Підкасистого лежить рівень самостійної продуктивної діяльності учнів, що явилось підставою для виділення трьох типів самостійних робіт: відтворювальних (на основі зразка), реконструктивно-варіативних, творчих (Табл.2.1).

Систематизація підходів до класифікації самостійної діяльності визначає, що організувати її можна на різних рівнях: починаючи з відтворення дій за зразком або впізнавання об'єктів, порівнюючи із зразком, завершуючи складанням моделі і алгоритмудій в нестандартних ситуаціях самостійно.

Таблиця 2.1.

Типи самостійних робіт

Типи самостійної роботи	Характеристика
Відтворювальна (за зразком)	формують і закріплюють вміння і навички школяра, допомагають запам'ятовувати способи дій в конкретній ситуації, обмежуючись простим відтворенням дій за зразком. Створюють основу для подальшої організації самостійної діяльності школяра.
Реконструктивно-варіативна	направлена на навчання школяра самостійному аналізу подій, явищ, фактів і формування прийомів і методів пізнавальної діяльності, формує вміння і навички, необхідні для пошуку нового рішення, узагальнення та систематизації наявних знань, вирішення нестандартних ситуацій. Даний вид самостійної роботи допомагає школяреві осмислено переносити знання в типові завдання, розвиває внутрішні мотиви до пізнання і

	розумову активність, формує передумови для майбутньої творчої діяльності школяра.
Творча	розвиває вміння і навички самостійного пошуку рішення творчого завдання. Відбуваються при цьому узагальнення і систематизація наявних знань, використання їх в нових нестандартних ситуаціях вчить школяра самостійно вчитися.

Учителю потрібно враховувати при складанні завдань для самостійної роботи, що ступінь складності повинен відповідати навчальним можливостям дітей. Перехід з одного рівня на інший повинен здійснюватися поступово, тільки після того як учитель впевниться, що дитина впорається з наступним рівнем самостійності. Бо як стверджують психологи, поспішаючи і нервуючи учня виникають прогалини в знаннях.

Необхідність проведення самостійної роботи як стимулятора пізнавальної активності обумовлена ще й тим, що може виконувати завдання вербального, сенсорного розвитку, орієнтуючись на вікові можливості школяра. Реалізуючи ці умови повній мірі, можна цілісно і всебічно розвинути особистість дитини, наприклад, збільшити обсяг, широту, інтенсивність і стійкість уваги, поліпшити характеристики пам'яті, волі, емоційні якості особистості, потреби і мотиви процесу навчання. Важливо враховувати які психічні процеси будуть задіяні, які будуть розвиватися розумові операції, наяку діяльність: репродуктивну, пошукову або творчу - спиратиметься виконувана школярами самостійна робота. Таким чином, організація управління самостійною діяльністю в якості психологічної передумови розвитку пізнавальної активності спирається на врахування вікових особливостей школярів.

В основі управління самостійною діяльністю школярів лежить ряд принципів:

- 1) організація диференційованого підходу;

- 2) поступове зростання складності завдань;
- 3) поступова зміна ролі вчителя: перехід від позиції активного керівництва до позиції пасивного спостерігача за процесом;
- 4) поступове витіснення контролю вчителя за процесом і перехід на самоконтроль[13].

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми дозволяє нам виділити наступні психолого-педагогічні умови організації самостійної роботи як засобу активізації пізнавальної діяльності:

- 1) врахування вікових особливостей пізнавальної діяльності молодших школярів під час організації самостійної роботи;
- 2) комплектування завдань для самостійної роботи з урахуванням диференційованого підходу з поступовим їх ускладненням;
- 3) системність включення самостійної роботи в освітній процес.

Отже, самостійна робота значно впливає на глибину і міцність знань учнів з предмета, на розвиток їх пізнавальних здібностей, на темп засвоєння нового матеріалу.

2.2. Підвищення ефективності самостійної роботи на різних етапах навчання молодших школярів

Відповідно докомпонентів навчальної діяльності В. Буряк [3] виділяє наступні види самостійних робіт на уроці:

1. Самостійна робота на етапі постановки навчального завдання. Містить завдання, спрямовані на формування загального способу дій, який спонукає школяра замислитися над тим, що він знає (на основі актуалізації попереднього матеріалу) і чого не знає в передбачуваному для роботи змісті. Самостійну роботу даного виду бажано проводити в груповій формі.

2. Самостійна робота на етапі вирішення поставленого навчального завдання. Містить завдання, в яких нова інформація не вводиться в готовому вигляді. Нові правила, визначення стають

результатом самостійної дослідницької діяльності учня. Даний вид самостійної роботи рекомендується проводити в груповій і парній формі.

3. Самостійна робота на етапі вирішення індивідуально-практичних завдань. Формує здатність уміння виконання поставленого завдання шляхом звернення до загального способу дії.

4. Самостійна робота на етапі контролю і самоконтролю. Найціннішою перевіркою самостійної роботи є самоконтроль - властивість людини, що полягає в прагненні й умінні регулювати свою діяльність і поведінку. Вчителі-практики стверджують, що діти краще помічають чужі помилки, тому важливо проводити на уроці взаємоконтроль, що допоможе виробленню сумлінного ставлення до роботи, а також їх просуванню вперед. Тому завдання вчителя - організувати самостійну роботу на уроці таким чином, щоб вона поставила учня в активну позицію, вчила засвоювати запропонований спосіб опрацювання навчальної інформації, формувала вміння планувати свою діяльність, усвідомлено орієнтуватися в навчальному матеріалі.

Є. Голанд, І. Малкин, Р. Дайрі [6] самостійні роботи класифікують за кількома дидактичними ознаками (рис. 2.1.). Так вона може бути етапом засвоєння нових знань. Це дозволяє активізувати мислення дитини в процесі вивчення нового матеріалу, робити її активним учасником придбання знань, умінь і навичок.

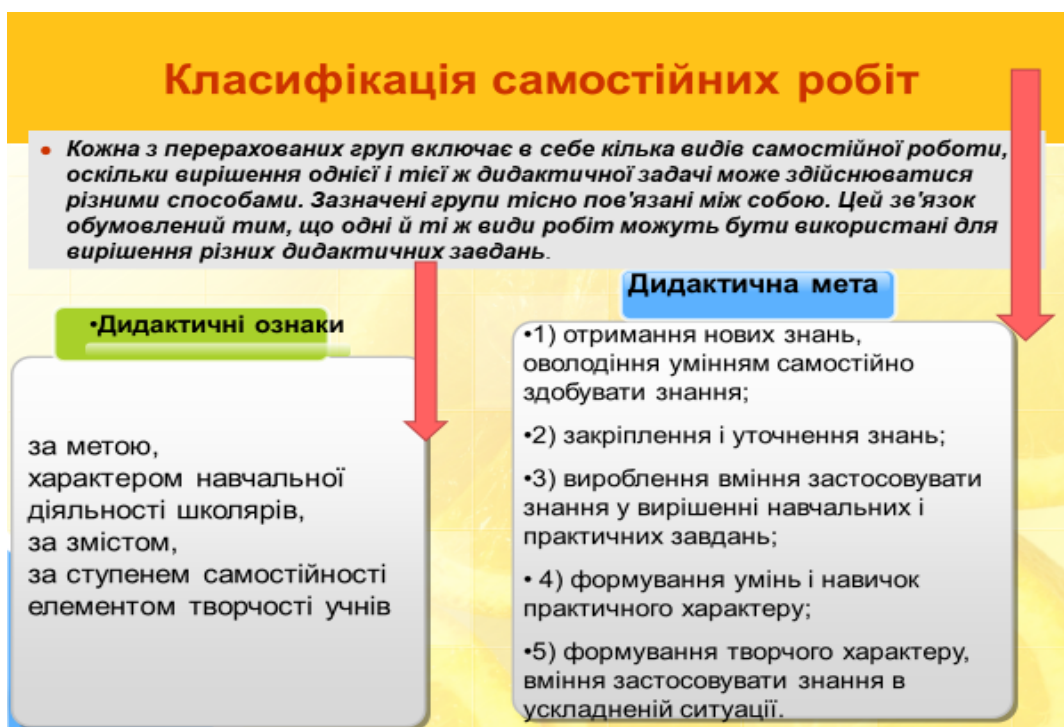

Рис.2.1. Класифікація самостійних робіт за дидактичними ознаками

У межах нашого дослідження дотримуємося тієї думки, що на уроках математики самостійні роботи необхідно також проводити з метою актуалізації знань учнів. Актуалізувати опорні знання та вміння вчитель повинен перед введенням нового матеріалу і перед закріпленням його. Дана робота може носити відтворювальний і реконструктивно-варіативний характер.

У зв'язку з представленими вище теоретичними положеннями для підвищення рівня пізнавальної активності нами був розроблений комплекс завдань з математики для учнів 2 класу на етапі актуалізації знань учнів. Завдання для самостійної роботи були згруповані за трьома рівнями відповідно до класифікації П. Підкасистого: відтворювальні, реконструктивно-варіативні і творчі.

Роботи відтворювального характеру в курсі математики - це численні типові вирази і завдання з повністю заданими умовами. У ході виконання цих робіт учні формулюють умови завдань, визначають дані і шукане, а, потім, відтворюючи відповідні знання, знаходять спосіб

вирішення. Роботи такого виду учні виконують з інструкцією, пам'яткою або за алгоритмом.

Наприклад, з метою підготовки до вивчення обчислювального прийому виду $40 - 6$ доцільно запропонувати таку систему завдань:

1. Заміни числа сумою за зразком:

$$60 = 50 + 10$$

$$80 = 70 + 10$$

$$50 = \bullet + \bullet \quad 20 = \bullet + \bullet \quad 40 = \bullet + \bullet \quad 30 = \bullet + \bullet$$

2. Заповни «віконечка»: $60 + \bullet = 65$

$$72 + 6 = \bullet \quad \bullet + 8 = 78 \quad 20 + \bullet = 24$$

3. Розв'яжи зручним способом: $(50 + 10) - 6$

$$(30 + 10) - 7$$

$$(30 + 10) - 4$$

$$(20 + 10) - 6$$

Така робота повинна бути проведена з метою визначення рівня підготовленості учнів до сприйняття нового матеріалу. Види перевірки можуть бути різні: фронтальна, вибіркова, з використанням зворотного зв'язку.

Роботи реконструктивно-варіативного характеру вимагають від учнів виконання різних перетворень, узагальнень, спираючись на раніше набуті знання і вміння. Тут учні повинні не тільки відтворити окремі функціональні характеристики знань, а й структуру цих знань в цілому. Тим самим знання поглиблюються, сфера їх застосування розширюється, вони стають більш досконалими, а мислення учнів досягає рівня продуктивної діяльності.

Наведемо приклад системи підготовчих завдань до тієї ж теми $40 - 6$.

Завдання 1. Розподіливши самостійно вирази у два стовпчики заознакою, доведи свою відповідь:

$$40 - 8 \quad 70 - 8 \quad 34 + 5 \quad 90 - 6 \quad 44 + 3 \quad 45 + 50 \quad 80 - 9 \quad 30 - 6$$

Завдання 2. Серед даних виразів знайди ті, які допомагають вирішити вирази одного із стовпчиків, записаних у завданні 1.

$$(20 + 10) - 6 \quad (70 + 10) - 9$$

$$(60 + 10) - 8 \quad (30 + 10) - 8$$

$$(80 + 10) - 3 \quad (50 + 10) - 1$$

$$(40 + 10) - 2 \quad (80 + 10) - 6$$

Завдання 3. Склад яких чисел треба знати для вирішення даних виразів?

Відповіді запиши самостійно.

Самостійні роботи з метою вивчення нових знань. Введення нового матеріалу може проводитися на різних рівнях пізнавальної активності учнів. Це залежить від складності матеріалу і рівня підготовленості класу. Роботи відтворюючого характеру виконуються учнями цілком на основі зразка або пам'ятки, алгоритму, в силу чого рівень пізнавальної активності і самостійності не виходить за рамки відтворюючої діяльності. Покажемо це на прикладі вивчення обчислювального виразу виду $48 - 3$, $48 - 30$.

На дошці записані вирази: $48 - 3$, $48 - 30$. Учитель оголошує тему і робить розгорнуту запис рішення виразу: $48 - 30 = (40 + 8) - 30 = (40 - 30) + 8 = 10 + 8 = 18$. Далі говорить: - Подивіться, на дошці записано рішення виразу з поясненням і пам'ятка з опорними словами, які допоможуть вам пояснити спосіб вирішення.

Пам'ятка

1. Подаю двоцифрове число у вигляді суми десятків і одиниць.
2. Додаю(віднімаю) десятки\одиниці до (від) десятків/одиниць.
3. До отриманого результату додаю число, яке залишилось
4. Називаю відповідь.

Учитель дає час для обдумування. Після чого учні пояснюють спосіб рішення виразу. У кінці вчитель дає узагальнення з відповідей учнів, тобто звучить зразковий алгоритм рішення виразу. Аналогічна робота проводиться при вирішенні виразу $48 - 3$.

Роботи реконструктивно-варіативного характеру. Тут учні повинні бачити і вміти застосовувати опорні знання та вміння.

Наприклад. Завдання 1. Порівняйте вирази в кожному стовпчику. Що відмінне у розв'язуванні? Знайдіть значення виразів.

$46+3$	$65-4$	$33+6$	$86-2$
$46+30$	$65-40$	$33+60$	$86-20$

Завдання 2. Складіть подібне завдання. Зіставте вирази у кожному стовпчику. Що в них спільного\відмінного? Як ця відмінність вплине на розв'язування?

Завдання 3. Встановіть закономірність, за якою складені пари виразів. Складіть ще дві пари за тим самим правилом. Знайдіть значення виразів.

Роботи частково-пошукового характеру відрізняються від попередніх більшою мірою самостійності учнів. При такому виді роботи доцільно пропонувати учням який-небудь допоміжний матеріал (матеріал для рахунку).

Завдання 1. Пригадайте, у якому порядку можна додавати числа. Знайдіть значення сум зручним способом.

$6+3+7$	$30+6+20$	$8+1+2$
$5+7+5$	$60+8+2$	$4+8+6$

Завдання 2. Розподіли вирази на групи за способом обчислення. Як слід міркувати під час обчислень?

$41+1$ $45-5$ $70+4$ $88-80$ $70-40$ $60+30$ $59+1$ $70+3$ $50-40$

Завдання 3. Наведіть приклади на кожний спосіб обчислення та запишіть результати у порядку зростання: від меншого до більшого. Як можна міркувати, порівнюючи числа?

Організовані таким чином самостійні роботи допомагають озброїти учнів досить міцними знаннями і вміннями, активізували

діяльність дітей і дозволяють запропонувати учням завдання творчого характеру.

Завдання 1. Поєднати малюнок із значенням швидкості (Рис.2.1.)
Складіть задачу із будь-якими двома даними.

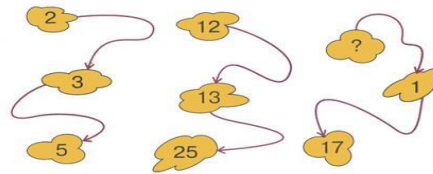
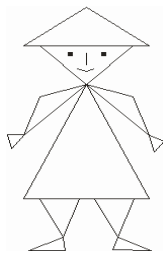
	10 км/ч
	4 км/ч
	90 км/ч
	160 км/ч
	900 км/ч

Рис.2.1. Значення швидкості

Завдання 2. Визнач закономірність та знайди невідоме число.

Завдання 3. Визнач з яких трикутників складена фігура.

Якщо самостійна робота абсолютно не організовується або проводиться нерегулярно, то учні під час виконання завдань витрачають на більше часу. Там, де робота організована, поступово темпи вивчення програмового матеріалу прискорюються, збільшити час на вирішення завдань та інших видів робіт творчого характеру.

Таким чином, активне використання освітньому процесі самостійної роботи, а саме комплексу завдань з математики, сприяє реалізації принципу індивідуального підходу до навчання, дозволяє диференціювати навчальні завдання, досягти високого рівня свідомого і міцного оволодіння знаннями.

ВИСНОВКИ

Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури показав, що у сучасному світі утримується тенденція примножувати вже наявні шляхи активізації пізнавальної діяльності, які надають позитивний вплив на самостійну пізнавальну активність учня.

Виявлено, що основною метою активізації пізнавальної діяльності є формування пізнавальної активності здобувачів освіти і підвищення ефективності педагогічного процесу: чим більше школяр проявляє пізнавальну активність, тим якісніше результат навчання. В умовах НУШ зростає відповідальність учителя за формування необхідного рівня мотивації у школярів. Такі фактори, як інтерес учнів до предмету, їх пізнавальна активність, бажання вчитися, почуття радості перед кожним уроком, отримання нових знань повинні прийматися до уваги як найбільш важливі показники якості навчання.

Досліджуючи питання характеристики пізнавальних процесів молодших школярів визначено, що самостійне пізнання можливе лише в тому випадку, якщо людина знає, як пізнавати і володіє способами пізнання. На перший план виходять такі особливості дитини як пізнавальна активність, інтерес, ініціатива, творча спрямованість. При задоволенні потреби молодшого школяра самостійно пізнати нове відбувається закріплення позитивної мотивації, яка переходить у внутрішні стимули до навчання. Тому велику роль у забезпеченні оволодіння специфічними способами пізнання нового відіграють самостійні роботи.

Сучасна педагогічна наука пропонує різні шляхи активізації пізнавальної діяльності школярів: використання активних методів навчання (проблемне, дослідницьке, евристичне, алгоритмізоване); засобів і форм навчання (колективна, індивідуальна, групова; дидактичні ігри, опорні схеми, таблиці та ін.); створення навчальних ситуацій, що

вимагають комплексного застосування наявних в учнів знань і вмінь для вирішення різних пізнавальних завдань.

Завдання педагога полягає в тому, щоб підібрати такі методи і засоби, які будуть націлені на отримання продуктивного результату навчання. Від учнів в даному випадку потрібно зрозуміти, запам'ятати і відтворити при необхідності отримані знання, отримати вміння оперувати власними знаннями, застосовувати їх в практичній і повсякденному житті.

Самостійна робота застосовується на різних етапах уроку, причому від учителя потрібна максимальна продуманість всіх ланок цієї роботи, облік і зіставлення ряду педагогічних і психологічних, а також методичних чинників, а саме: а) вікових та індивідуальних можливостей учнів; б) специфіки матеріалу, що підлягає засвоєнню; в) рівня знань і вмінь, на які спиратимуться учні при самостійній діяльності; г) характеру питань, завдань, ілюстративно-наочного матеріалу, а також прийомів виконання роботи; д) обсягу знань і рівня навичок самостійної роботи, якими учні володіють.

Самостійна робота на уроці повинна припускати таку самостійну діяльність, яка спирається на пізнавальний інтерес і активність мислення, які і розвиваються в процесі виконання самостійної роботи.

Усі автори вказують на важливу роль самостійних робіт для активізації пізнавальної діяльності учнів при повторенні, закріпленні та перевірки знань і вмінь. Нами розроблений комплекс завдань з математики для учнів 2 класу на етапі актуалізації знань учнів. Завдання для самостійної роботи були згруповані за трьома рівнями: відтворювальні, реконструктивно-варіативні і творчі.

Самостійна робота в початкових класах лише в тому випадку активізує процес навчання і сприяє успішності його здійснення, якщо здійснюється в цілісності і системності, у взаємозв'язку викладання і навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. М:Педагогика, 1990. С. 108-113.
2. Базелюк І. І. Організація групової самостійної роботи учнів на етапі засвоєння нових знань// Педагог.: Республ. наук. метод. зб-к. К.: Рад. шк., 1988. 117с.
3. Буряк В. К. Активность и самостоятельность учащихся в познавательной деятельности. Психология обучения. 2008.С. 118-119.
4. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра. *Рідна школа*. 2001. №9. С. 49-52.
5. Выготский Л.С. Психология развития человека. М.: Изд-во Эксмо, 2019. 320с.
6. Дайри Н.Г. Основное усвоить на уроке: Кн.для учителя. М.: Просвещение, 1987. 192 с.
7. Дідора М., Ковальчук Т., Стельмах В. Умови формування самостійності молодших школярів. *Початкова школа*. 1989. № 3. С. 15-16.
8. Есипов Б.П. Самостоятельная работа учащихся на уроке [Текст]. М.: Просвещение, 2000.186 с.
9. Есипов Б.П. Проблема улучшения самостоятельной работы учащихся на уроке [Текст]. М.: Педагогика, 2001. 415 с.
10. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебник для вузов. М.: Логос, 2001. 384 с.
11. Ильницкая И.А. Проблемная ситуация и пути создания на уроке. М.: Педагогика, 1969. 180с.
12. Кононко О.Л. Як виявити рівень самостійності учнів. *Початкова школа*. 1989. № 1. С. 40- 44.

13. Логачевська С. Особливості уроку математики Нової української школи. *Початкова школа*. 2018. № 4. С. 8–11.
14. Марчук Л.Б. Самостійна робота як метод урізноманітнення навчальної діяльності учнів. *Рідна школа*. 2000. № 4. С. 84–88.
15. Немов Р.С. Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. 4-е изд. М., 1975. 340с.
16. Нильсон О. А. Теория и практика самостоятельной работы учащихся в учебном процессе и ее эффективность при использовании рабочей тетради в школе. Таллин: Валгус, 1976. 280 с.
17. Пидкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении. М., 2000. 184 с.
18. Ратанова Т.А. Способы активизации познавательной деятельности школьников. *Вопросы психологии*. 1989. С.82–88
19. Раєвська І.М. Трансформація педагогічних ідей В.Сухомлинського в практику роботи Нової української школи // *Нова українська школа - діалог з В.О. Сухомлинським: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (25 квітня 2018 року, м. Херсон): в 2 ч./ за заг. ред. А.М. Зубка, В.В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. ч.2. С. 174–178.
20. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии [Текст]. СПб : Питер, 2000. 712 с.
21. Савченко О. Я. Розвиток змісту початкової освіти в умовах Державного суверенітету України: методологічний, законодавчий, дидактичний аспекти. *Початкова школа*. 2011. № 8. С. 9–11.
22. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики [Текст]. М.: Педагогика, 1984. 96 с.
23. Харламов И. Ф. Активизация учения школьников. М.: Педагогика, 1970. 350с.

24. Хилькевич В.В. Организация самостоятельной работы на уроках математики – как средство развития школьников. М.: Просвещение, 2013. 160с.
25. Шамова Т.И. Приемы активизации познавательной деятельности в обучении. М.: Педагогика. 2002. С. 74-84.
26. Щукина Г. И. Проблема познавательного интереса в педагогике [Текст]. М.: Просвещение, 2006. 382 с.
27. Sagan O., Los O., Kazannikova O., Raievska I. (2019) A System of Effective Tasks in Blended Learning on the Basis of Bloom's Taxonomy. In E. Smyrnova–Trybulska (Ed.) E-learning and STEM Education. E-learning Series. Vol. 11 (2019) Katowice-Cieszyn : Studio Noa for University of Silesia. pp. 171-187 ISSN: 2451-3644 (print edition) ISSN 2451-3652 (digital edition) ISBN: 978-83-66055-12-4

ДОДАТКИ

Додаток А

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Краснюк Дар'я Олександрівна

учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

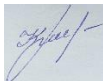
– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не

пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

09.03.21

(дата)

(підпис)

Краснюк Дар'я Олександрівна
(ім'я, прізвище)